

Галузева стандартизація. Кому вона зараз потрібна?

А. Донченко

М. Багров

І. Бондарева

Вагонобудівні підприємства України у своїй виробничій діяльності користуються міждержавними (ГОСТ), національними (ДСТУ, ДСТУ ГОСТ) та значною кількістю галузевих (ОСТ, ГСТУ, СОУ) стандартів. Враховуючи рівень безпечності продукції для залізничного транспорту, що вимагається чинним законодавством, перевага надається галузевим стандартам, бо вони дозволяють конкретизувати специфічні вимоги до окремих видів виробів, складових частин, вузлів, деталей, що не завжди доцільно відображати у міждержавних та національних стандартах.

Раніше, коли існувало Міністерство промислової політики України, усе було зрозуміло. Галузевою стандартизацією опікувався відповідний Департамент Міністерства та головні організації зі стандартизації (ГОС), призначені Міністерством.

З 1994 року в Україні функції головної наукової організації з питань пасажирського та вантажного вагонобудування (ГОС 57) у галузі вагонобудування покладено на Державне підприємство «Український науково-дослідний інститут вагонобудування» (ДП «УкрНДІВ»).

ГОС 57 переробляє галузеві стандарти (ОСТ) колишнього СРСР у нормативні документи України за закріпленою номенклатурою продукції, розробляє нові стандарти на замовлення вагонобудівних підприємств. Протягом 1994—2010 років розроблено 40 галузевих стандартів, якими користуються підприємства вагонобудівної галузі України.

Зараз найактуальнішим питанням стало розроблення стандартів, вимоги яких стосуються нових об'єктів рухомого складу залізниць, інших розроблюваних рейкових транспортних засобів: вантажних і пасажирських вагонів, локомотивів магістральних, трамваїв, вагонів метрополітену, вузлів та деталей рейкового рухомого складу.

Розроблення нових галузевих стандартів сприятиме створенню сучасного, конкурентоспроможного за високим технічним рівнем пасажирського й вантажного рухомого складу, транспорту соціального призначення, що є одним з основних принципів державної політики у сфері машинобудування.

Підтвердженням необхідності цього є численні звертання підприємств з пропозиціями щодо розроблення або перероблення стандартів, що втратили свою актуальність.

Наприклад, з цього питання неодноразово зверталося до ДП «УкрНДІВ» ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод», яке на сьогодні є розробником та виробником вказаного транспорту.

Зараз найактуальнішим питанням стало розроблення стандартів, вимоги яких стосуються нових об'єктів рухомого складу залізниць, інших розроблюваних рейкових транспортних засобів

У результаті взаємних консультацій між ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» і ДП «УкрНДІВ» було підписано господарчі договори, за якими ГОС 57 зараз розробляє два СОУ.

Виконано значний обсяг робіт, витрачено державні кошти, настала завершальна стадія, але невирішеними залишається питання щодо затвердження та реєстрації галузевих стандартів.

Правонаступником Міністерства промислової політики та Державної служби технічного регулювання України в частині формування та реалізації державної

політики у сфері технічного регулювання, зокрема стандартизації, стало Міністерство економічного розвитку і торгівлі України (Мінекономрозвитку).

Проте функції розроблення, затвердження, надання позначення, чинності, реєстрації СОУ у Положенні про Мінекономрозвитку та у Положенні про Департамент промислової політики не визначені.

Тому на неодноразові звернення ДП «УкрНДІВ» Департаменту промислової політики Мінекономрозвитку з цього питання не одержано зрозумілої та конкретної відповіді.

У проекті Закону «Про внесення змін до Закону України «Про стандартизацію», у ст. 30 (прикінцеві положення: пп. 4, 5) передбачено визначення чинності, перевірку та перегляд «галузевих стандартів (ОСТ), прирівняних до них нормативних документів колишнього СРСР та галузевих стандартів України (ГСТУ)» з метою їх заміни чи скасування центральними органами виконавчої влади (ЦОВВ).

ДП «УкрНДІВ» пропонувало надати повноваження щодо реалізації процедур узгодження, затвердження та реєстрації галузевих стандартів технічним комітетом стандартизації (ТК) за закріпленою номенклатурою. Але відповідь була такою: ТК опікуються національною стандартизацією, функції щодо галузевої стандартизації в Положеннях про ТК не визначено.

Тобто, Міністерство промислової політики більше не існує, Мінекономрозвитку цим питанням не займається, ТК такі повноваження не надані. Такий підхід створює передумови для зникнення галузі взагалі, адже вона практично залишається без галузевої стандартизації.

То ж незрозуміло, якому ЦОВВ в Україні взагалі потрібна галузева стандартизація? Хто в Україні буде затверджувати й реєструвати нові СОУ та розроблені на заміну ОСТ колишнього СРСР і галузевих стандартів України (ГСТУ)?

Час триває, відповіді немає, рішення прийняти нікому.

*А. Донченко, кандидат технічних наук, академік МАНЖКПГ, академік ТАУ, голова ТК 83 «Вагони», директор,
М. Багров, завідувач лабораторії проблем стандартизації та сертифікації залізничної техніки,
І. Бондарева, заступник завідувача лабораторії проблем стандартизації та сертифікації залізничної техніки, ДП «УкрНДІВ», м. Кременчук*